

Utrikesdepartementet

103 33 Stockholm

Regeringskansliets diarienummer UD2016/09273/IU.

2016-06-30

RFSU:s remissvar på regeringens skrivelse om ett Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet

RFSU:s remissvar består av två dokument, detta dokument med allmänna kommentarer och rekommendationer och ett dokument med hela policyramverket där vi inkorporerat språkförändringsförslag.

Övergripande kommentarer:

- RFSU ser positivt på att regeringen i policyramverket tar utgångspunkt i Agenda 2030 och PGU.
- RFSU välkomnar de värdefulla problembeskrivningar som återfinns inom flertalet områden. Dock bör säkerställas att dessa genomgående reflekteras i de målbeskrivningar som finns.
- RFSU ser även positivt på att regeringen inkluderat skrivning om svenskt mervärde i utvecklingssamarbetet, men efterfrågar konkretisering och fördjupad analys av vad mervärdet är.

Sveriges mervärde inom SRHR

RFSU välkomnar skrivningen om att identifiera mervärdet för svenskt utvecklingssamarbete (sid 11). Dock saknas det i dokumentet tydliga skrivningar om det svenska mervärdet inom SRHR. Sverige har, till skillnad från många andra länder, ett stort folkligt och parlamentariskt stöd för att arbeta med frågor kring SRHR. Få andra länder kan på ett lika oproblematiskt sätt i sitt utvecklingssamarbete inkludera frågor kring sexualupplysning och sexuella rättigheter, inklusive aborträttigheter och hbtq-personers rättigheter. Svenskt mervärde inom SRHR bygger också på mångårig klinisk och pedagogisk kompetens samt politiska erfarenheter. Sverige har även lång erfarenhet av att arbeta utifrån ett jämställdhets- och rättighetsperspektiv och att se kopplingen mellan individers SRHR och deras ekonomiska, sociala och politiska egenmakt. Sveriges ledarskap och röst i den mellanstatliga politiska dialogen liksom på den regionala och globala nivån för SRHR har varit avgörande för att driva motvindsfrågor framåt.

- REKOMMENDATION: Att Sveriges mervärde inom SRHR tydliggörs inom policyramverket.

Biståndsramverket i relation till den feministiska utrikespolitiken

I nuvarande utkast är det oklart var den feministiska utrikespolitiken och dess handlingsplan står inom styrmodellen för det svenska utvecklingssamarbetet (bilaga 1, sida 49), inklusive dess förhållande till Policyramverket. För att nå den uttalade ambitionen om att genomföra en översyn för att säkerställa att styrning och uppföljning ligger i linje med den feministiska utrikespolitiken¹ behöver detta ses över:

- REKOMMENDATION: Att den feministiska utrikespolitiken och dess handlingsplan skrivs in på sidan 2 som ett viktigt verktyg i genomförandet av den globala agendan.
- REKOMMENDATION: Att det i bilaga 1 (sid 49) tydliggörs var den feministiska utrikespolitiken och dess handlingsplan står inom styrmodellen.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter som rättighets- och jämställdhetsfråga

RFSU noterar att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter särskilt lyfts under den tematiska inriktningen *Jämlig hälsa* och till viss del under den tematiska inriktningen *Global Jämställdhet*. Att frågorna inkluderas i mer än enbart *Jämlig hälsa* välkomnas eftersom frågor som rör SRHR till stor del utgör en rättighets- och jämställdhetsfråga, vilket kräver andra åtgärder än de som tillhandahålls inom ramen för hälsosektorn. Det är av yttersta vikt att rätten till kunskap, medel och makt för att kunna fatta beslut över sin egen kropp och sexualitet oavsett kön samt om, när och med vem man vill ha barn definieras som en mänsklig rättighet och avgörande jämställdhetsfråga. Nedan följer förslag på hur SRHR kan inkluderas även inom övriga tematiska inriktningar samt andra perspektiv som vi tror kan förbättra ramverket.

Tematisk inriktning: Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

Regeringen skriver att de religiösa samfunden har en viktig roll i kampen mot intolerans, diskriminering och inskränkningar av de mänskliga rättigheterna (sid 14, stycke 3). RFSU vill dock understryka att även andra delar av civilsamhället har en central roll i att motverka intolerans, diskriminering och inskränkningar av de mänskliga rättigheterna. Exempelvis vad gäller att hålla ansvarsbärare till svars.

- REKOMMENDATION: Att det tydliggörs (sid 14) att civilsamhället i stort har en central roll i att motverka intolerans, diskriminering och inskränkningar av de mänskliga rättigheterna.

RFSU välkomnar att regeringen belyser att människorättsförsvarare och journalister utsätts för förföljelse, hot och våld (sid 12, sista stycket). Försvarare

¹ Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2015-2018, sid 14

av SRHR tillhör denna utsatta grupp. Då frågor kring SRHR anses kontroversiella undviker tyvärr många givare att stödja försvarare av just SRHR, här har Sverige med sitt stöd för SRHR ett mervärde.

- REKOMMENDATION: RFSU rekommenderar att SRHR inkluderas i analysen av komplexa problem som rör ett brett spektrum av mänskliga rättigheter och rör diskriminering (exempelvis i första stycket sid 12-13).

Tematisk inriktning: Global jämställdhet

RFSU välkomnar ett starkt jämställdhetsperspektiv som avgörande för att nå en hållbar, inkluderande och rättvis utveckling. Vi stödjer de centrala utgångspunkterna gällande global jämställdhet och skulle gärna se att dessa finns tydligare reflekterade i inledningstexten av policyramverket, särskilt när det gäller skrivningar kopplade till Agenda 2030. Jämställdhet och kvinnors och flickors stärkta egenmakt ska genomsyra samtliga målsättningar och målområden inom Agenda 2030.

När problemanalys lyfts gällande hållbar utveckling och exempelvis konsekvenser av klimatförändringar är det därför relevant att tydligare lyfta detta inte enbart utifrån ett fattigdomsperspektiv, utan också utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Vi ser därför gärna att jämställdhet kopplat till SRHR stärks och konkretiseras något i de olika policyområdena, inklusive miljö/klimat, fredliga/inkluderande samhällen.

- REKOMMENDATION: Att följande tillägg görs i listan gällande Centrala utgångspunkter: Sverige ska arbeta aktivt för att lyfta motvindsfrågor inom jämställdhetsarbetet och betona vikten av att SRHR är avgörande för att uppnå jämställdhet och säkerställa allas mänskliga rättigheter och icke-diskriminering.

RFSU noterar att skrivningen om Sveriges dialog med officiella företrädare för länder (sid 17, stycke 5) till skillnad från regeringens antagna handlingsplan för feministisk utrikespolitik inte nämner att SRHR ska ingå i dialogen.

- REKOMMENDATION: Att följande skrivning från handlingsplanen också inkluderas i policyramverket: *Jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive sexuella och reproduktiva rättigheter, ska kontinuerligt tas upp i dialogen med officiella företrädare för stater, EU, multilaterala organisationer och andra relevanta aktörer. Frågorna ska vara centrala, integrerade och ömsesidigt förstärkande delar av dialogen – vare sig det handlar om utrikes- och säkerhetspolitik, utvecklingspolitik, handelspolitik eller främjande. (sid 18).*

Tematisk inriktning: Miljö- och klimatomfattig hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser

RFSU välkomnar skrivningar kring miljö och klimat som utgår från ett jämställdhets- och rättighetsperspektiv. Däremot ser RFSU gärna att klimat och

miljöfrågorna tar ett tydligare avstamp i jämställdhetsanalyser om effekterna av klimatförändringarna.

- REKOMMENDATION: Inkludera starkare skrivningar som tydliggör effekterna av miljö- och klimatförändringar, särskilt utifrån ett hälso- rättighets och säkerhetsperspektiv för kvinnor och flickor när det gäller vatten och sanitetsfrågorna (WASH). Detta kan inkludera:
 - brist på toaletter i skolor och offentlig platser (i relation till sanitetsfrågor och menstruationstabun),
 - Utsatthet för kvinnor och flickor kopplat till sexuella trakasserier och våldtäkt, när toaletter inte finns tillgängliga och de istället söker sig till avskilda platser.
 - Vattenfrågan kopplat till hälsa och jämställdhet (brist på rent vatten på sjukhus, mödradödlighet och RH, tid som kvinnor lägger på att hämta vatten)

Tematisk inriktning: Fredliga och inkluderande samhällen

RFSU välkomnar att den tematiska inriktningen ”fredliga och inkluderande samhällen” pekar på avsaknaden av SRHR för kvinnor och flickor i konflikter, men ser att detta kan reflekteras tydligare i de centrala utgångspunkterna.

- REKOMMENDATION: Att skrivningarna i de centrala utgångspunkterna fem och sex (sid 21) utökas till att lyda:
 - Svenskt utvecklingssamarbete ska inom området *Fredliga och inkluderande samhällen* särskilt bidra till att stärka kvinnors och flickors inflytande och meningsfulla deltagande och aktivt lyfta fram kvinnor som aktörer i fredsprocesser. Utvecklingssamarbetet ska även bidra till att kvinnor och flickor ges särskilt skydd och att deras **behov uppfylls och rättigheter och respekteras. Detta** genom insatser för att stärka efterlevande av FN:s säkerhetsresolutioner 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikt sam dess uppföljande resolutioner.
 - Sverige ska bidra till insatser som motverkar straffrihet, och särskilt beakta brister som ökar kvinnors och flickors utsatthet för könsbaserat våld och diskriminering, **inklusive bristen på sexuell och reproduktiv hälsoservice och information.**

Tematisk inriktning: Inkluderande ekonomisk utveckling

- REKOMMENDATION: Att SRHR även formuleras som en förutsättning för att uppnå egenmakt och kunna delta i det offentliga samhället och därav även en premiss för ökad kvinnlig representation på arbetsmarknaden.

Tematisk inriktning: Jämlik hälsa

RFSU välkomnar att SRHR lyfts fram under detta avsnitt under såväl problembeskrivningen som en central utgångspunkt. Sverige, inklusive Sida, har lång erfarenheten av att driva SRHR-frågor inom hälsosektorn. RFSU skulle dock föreslå att mot bakgrund av att Sverige har ett så tydligt mervärde inom detta område att det fortsätter vara en huvudprioritering för området jämlik hälsa. Så som området beskrivs idag lyfts många frågor fram och ingen tydlig markering görs för SRHR:s särskilda roll. RFSU skulle dessutom gärna se att Sverige tar ett särskilt ledarskap för rätten till abort eftersom det idag globalt sett saknas.

Policyramverket skulle också stärkas ytterligare genom ett bättre fokus på integrering av hiv och SRHR-frågor.

Vidare har Sverige även ett tydligt mervärde som en givare som till skillnad från många andra fokuserar på kärnstöd och driver en tydlig samstämmighetslinje. Detta skulle kunna ges ett tydligare utrymme under flera tematiska inriktningar, exempelvis under stycket om jämlik hälsa där Sverige har tagit ett särskilt ledarskap för att skapa en förenkling i den globala hälsoarkitekturen. Detta bidrar till biståndseffektivitet.

- REKOMMENDATION: Att tydligare prioriteringar görs i linje med Sveriges mervärde och att SRHR lyfts fram.
- REKOMMENDATION: Att Sverige tar ett globalt ledarskap för aborträttigheter.
- REKOMMENDATION: Att hiv och SRHR bättre integreras, med särskilt fokus på unga.

Tematisk inriktning: Utbildning och forskning:

För att människor ska kunna bestämma över sin egen sexualitet och reproduktion krävs bland annat kunskap. Sexualundervisning har sedan 1955 varit obligatoriskt i svensk skola och den expertis som byggs utgör ett svenskt mervärde i internationellt utvecklingssamarbete.

- REKOMMENDATION: Att stöd till uppbyggande av allsidig sexualundervisning inkluderas i de centrala utgångspunkterna. RFSU föreslår vidare att texten under rubriken "regeringens bedömning motiveras av följande förhållande" utökas till att inkludera ett resonemang om alla människors rätt till information om sexualitet och reproduktion, samt svenskt mervärde inom detta område.

Humanitärt bistånd

Utkastet lyfter problematiken med mödradödlighet och tonårsgraviditeter i områden som drabbats av humanitära kriser. Detta är välkommet men behöver också reflekteras i de centrala utgångspunkterna:

- REKOMMENDATION: Inkludera i de centrala utgångspunkterna en skrivning, precis som i den feministiska handlingsplanen, som tydligt uttrycker en inriktning att verka för att relevanta aktörer erbjuder sexuell och reproduktiv hälsoservice i humanitära situationer.

Övriga rekommendationer:

- Under rubrikerna "regeringens bedömning motiveras av följande förhållanden" blandas kontext och problemanalys med mål för vad som ska uppnås. RFSU föreslår att texterna renodlas och att mål skrivs in under rubrikerna "centrala utgångspunkter".
- Under rubrikerna "regeringens bedömning motiveras av följande förhållanden" finns det problemformulering som inte återföljs av mål under rubrikerna "centrala utgångspunkter". RFSU föreslår att detta ses över.
- Att agenda 2030 fått en central plats i policyramverket är välkommet. Dock efterfrågar RFSU också starkare skrivningar rörande de åtaganden som stater tidigare gjort i relation till mänskliga rättigheter.
- RFSU föreslår att se över skrivningar som "marginaliserade och utsatta grupper", "fattiga människor, kvinnor, barn, HBTQ personer". Skriv hellre *"människor som lever i fattigdom", "människor som lever i utsatta situationer", "människor som diskrimineras på grund av kön, könsidentitet och könsuttryck, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, socioekonomisk status", "människor vars rättigheter inte tillgodoses som leder till marginalisering/utanförskap", som exempel.*
- Använd gärna låg- och medelinkomstländer i stället för utvecklingsländer samt gärna specificera om det bara är låg- alternativ medelinkomstland som avses.
- RFSU föreslår att meningen på sidan 11 " Utvecklingssamarbetet och dess inriktning ska utgå från ländernas egna prioriteringar och vara grundat på kunskap och analys" byts ut mot "Utvecklingssamarbetet ska utgå från åtaganden som länder gjort samt deras prioriteringar inom dessa åtaganden och vara grundat på kunskap och analys." På så sätt kan också stöd MR-försvare inkluderas i det svenska utvecklingssamarbetet.

Maria Andersson,
Generalsekreterare